

απόψεις

Η αλήθεια των αριθμών και η κοινωνική αντίδραση στα εξαγγελόμενα ασφαλιστικά και φορολογικά μέτρα

Κατά τα τελευταία τουλάχιστον πέντε έτη η δημόσια συζήτηση για τη φορολογία καταλαμβάνεται από τον προβληματισμό για την αύξηση των φορολογικών εσόδων. Μακροοικονομικά, το συνολικό προϊόν μιας χώρας αθροίζεται από το προϊόν της αποταμίευσης/επένδυσης, της κατανάλωσης και αυτό των δημοσίων δαπανών, όπως αυτές καλύπτονται κυρίως από φόρους. Θα μπορούσε, επομένως, κάποιος να υποστηρίξει ότι η αύξηση των φόρων και κατά συνέπεια των δημοσίων δαπανών θα οδηγούσε σε αύξηση του συνολικού προϊόντος και κατά συνέπεια σε μείωση της ανεργίας, αύξηση της κατανάλωσης και της αποταμίευσης, δηλαδή σε περαιτέρω αύξηση των επενδύσεων, οδηγώντας έτσι τη χώρα σε πορεία κυκλικής οικονομικής ανάπτυξης.

Αυτό θα ήταν ίσως μια διέξοδος από το σημερινό υφεσιακό περιβάλλον, αν η βαριά φορολογία χρηματοδοτούσε νέες επενδύσεις, έστω κρατικού χαρακτήρα. Έτσι, θα αντικρύζαμε έργα υποδομής που θα διευκόλυναν τις μεταφορές και τη λειτουργία της αγοράς, καθώς και τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας. Όμως, η πραγματικότητα στη χώρα κατά τα τελευταία πέντε χρόνια καθόλου δεν ανταποκρίνεται στην εικόνα αυτή. Η συνεχής βαριά φορολόγηση μοιάζει να χρησιμοποιείται μόνο για την κάλυψη υπέρογκων δαπανών του δημοσίου τομέα. Οι δαπάνες μάλιστα που φαίνεται η βαριά φορολογία να καταφέρνει να καλύπτει, δεν αφορούν καν σε δημόσια αγαθά κράτους πρόνοιας. Κατά γενική ομολογία τα συστήματα συνταξιοδότησης, υγείας, εκπαίδευσης και στήριξης των πιο αδύναμων ομάδων βρίσκονται σε κατάρρευση.

Παράλληλα, ακριβώς λόγω της συνεχόμενης οικονομικής κρίσης, η απόδοση της βαριάς αυτής φορολόγησης κάθε χρόνο καθίσταται και πιο προβληματική. Οι εμφανείς και ευχερείς πηγές φορολόγησης περιορίζονται, εξαντλούνται ή εξαντλήθηκαν, η δε φοροδοτική υπερβάρυνση στην ακίνητη περιουσία, που συναντά την ευχερέστερα προσδιορίζόμενη φορολογητέα ύλη έχει συντελέσει μεταξύ άλλων στην καταβαράθρωση της αγοράς ακινήτων, με πολλαπλά αλυσιδωτού χαρακτήρα σοβαρά υφεσιακά αποτελέσματα. Ενώ, ακόμη και σήμερα, η διεύρυνση της φορολογικής βάσης, ώστε να καταστεί δυνατή

η επιβολή φόρων σε πηγές εισοδήματος και περιουσίας που επί χρόνια φοροδιαφεύγουν ή/και φοροαποφεύγουν δεν έχει ακόμη επιτευχθεί αποτελεσματικά.

Τα στατιστικά νούμερα, που δημοσιεύονται στον Τύπο είναι απολύτως δηλωτικά των ανωτέρω. Από τα νούμερα αυτά πρωτίστως συνάγεται ότι η ύφεση οδήγησε στον περιορισμό της φορολογητέας ύλης. Τα δηλωθέντα εισοδήματα των φυσικών προσώπων ήταν το 2009, 100,3 δις ευρώ και το 2014, 73 δις ευρώ. Το 2010, τα συνολικά φορολογικά έσοδα ήταν 51,266 δις ευρώ και το 2015 εκτιμούνται σε 43,162 δις ευρώ. Ενώ, η αναλογία εσόδων από φόρους προς δηλωθέντα εισοδήματα ήταν το 2010, 115 δις από φυσικά και νομικά πρόσωπα, με φόρους 51,26 δις ευρώ (ποσοστό 44,5%). Το 2014, τα συνολικά εισοδήματα φυσικών και νομικών προσώπων ήταν 83 δις ευρώ, με φόρους 44,24 δις ευρώ (ποσοστό 53,3%).

Όταν, λοιπόν, εισόδημα σε ποσοστό πάνω από το μισό, ήδη επιστρέφει στο κράτος ως φόρος, πλέον των λοιπών επιβαρύνσεων που υφίστανται οι επιχειρήσεις και τα φυσικά πρόσωπα (ασφαλιστικές εισφορές, δάνεια κ.ο.κ.) και τα φορολογικά έσοδα δεν κατευθύνονται σε ανάπτυξη, έστω και με κρατική σφραγίδα, αλλά ούτε και σε στήριξη και βελτίωση των προνοιακών δομών, είναι περισσότερο από βέβαιο ότι η χώρα θα εξακολουθήσει να κινείται σε υφεσιακό ρυθμό. Τα πράγματα δε κάθε μήνα που περνά μοιάζουν να επιβαρύνονται όλο και περισσότερο, αφού μέρος των αποταμιεύσεων του ιδιωτικού τομέα είτε έχει εξαφανισθεί, λόγω της κατάρρευσης της χρηματαγοράς, είτε έχει ήδη διατεθεί για την κάλυψη φόρων και λοιπών υποχρεώσεων, καθώς η τραπεζική ασφυξία συνεχίζεται, με τα «capital controls» και τις τράπεζες να μην δύνανται να ανταποκριθούν στον θεμελιώδη ρόλο τους, ιδίως στην παροχή ρευστότητας στην Αγορά με ευχερείς όρους.

Με την απλή ανάγνωση των αριθμών, δύναται να εξηγηθεί η παρατεταμένη κοινωνική αντίδραση στις προτεινόμενες νέες ασφαλιστικές και φορολογικές επιβαρύνσεις. Κάθε απέχων από τον βιοπορισμό του πολίτη αισθάνεται ότι δεν υπάρχουν περιθώρια για ακόμη μεγαλύτερη επιβάρυνση. Αυτό που εξακολουθούν να μην αποτυπώνουν οι αριθμοί είναι ο άδικος διαχρονικά και για δεκαετίες μέχρι και σήμερα καταμερισμός των επιβαρύνσεων (φορολογικών και ασφαλιστικών) στις επιμέρους κοινωνικές ομάδες. Επί δεκαετίες οι παθογένειες του κρατικού μηχανισμού, οι εκτός περιβάλλοντος κοινωνικής και φορολογικής ισορροπίας μεταξύ των επιμέρους συντεχνιών, η κρατικοδίαιτη κοινωνική διαστρωμάτωση, η έλλειψη κριτηρίων ισοπολιτείας και ισονομίας, καθώς και το στενά πελατειακό-κομματικό συμφέρον, έχουν κρατήσει στο απυρόβλητο ή πάντως υπό προνομιακό οικονομικό και κοινωνικό καθεστώς επιμέρους κοινωνικές ομάδες. Όσο αυτό συνεχίζει να αποτελεί βασική πολιτική επιλογή και όσο οι προτεινόμενες επιβαρύνσεις εξακολουθούν να έχουν οριζόντιο χαρακτήρα, τα χλωρά θα καίγονται μαζί με τα ξερά, ή ακόμη χειρότερα θα καίγονται τα χλωρά στη θέση των ξερών και η οικονομία θα συνεχίζει να ασφυκτιά.

Ασπασία Μάλλιου